

ETTERLYSE: SELVBEVISSTE KONFLIKTRÅD *

AV NILS CHRISTIE

Kongen har nettopp undertegnet *lov om megling i konfliktråd*. Her bestemmes at alle kommuner er forpliktet til å ha konfliktråd. Flere kommuner kan gå sammen om ett råd. Oppgaven er å megle i tvister som oppstår ved at en eller flere personer har påført andre en skade, et tap eller en annen krenkelse. Partene må møte personlig, uten fullmektig, og de må samtykke i konfliktrådsbehandling. Politiet kan overføre saker til konfliktråd hvis tiltalespørsmålet ikke hører under Kongen i statsråd eller under riksadvokaten. Saksbehandlingen kan munne ut i en skriftlig avtale om ytelse til den skadelidte i saken. Hvor politiet har oversendt saken kan ny straff-forfølgning bare åpnes om siktede bryter avtalen vesentlig.

Ideene om konfliktråd har nå vært under utprøving i ti år. Vurderingen av de foreløpige resultatene er sterkt delt. Fra ett av de mer aktive konfliktrådene kommer rapport om gavnlige virkninger av møter mellom parter i konfliktene, om muligheter for tidlige inngrep, og om fornøyde brukere av ordningen (Mørland 1991). Mer negative er Nergård og Halvorsen (1990) i en generell evalueringsrapport. De peker på at hovedsvakheten ved konfliktrådene hele tiden har vært at de har mottatt for få saker. Politi og påtalemyndighet – som skulle avlastes – har slett ikke vist særlig villighet til å gi fra seg saker. Konfliktrådene har flere steder tørket inn av mangel på oppgaver.

Kan dette endres?

Det vil avhenge av to forhold. For det første om konfliktrådene – når de når har fått full offisiell status – vil klare å oppnå selvstendighet i forhold til strafferettsapparatet. Konfliktrådene påstås å mangle oppgaver. Men det er jo bare fordi de ikke tar dem. Konfliktrådene tørker inn fordi de sitter og venter på at politiet skal sende dem »egnede« saker. Men konfliktrådsmedlemmene leser jo aviser, de lever i disse nabolagene, de har ofte nær tilknytning til barnevernet som skal varsles straks ungdom kommer i trøbbel som krever politiinngrep. Konfliktrådet kan umiddelbart rykke ut, få sammen parter, og skape enighet om et oppgjør. De kan, om de har tilstrekkelig selvtillit og ikke opplever seg som en underavdeling av politiet.

Men slik er ikke loven, sier noen. Men slik er den også. Intet står skrevet om at konfliktrådene ikke kan ta opp saker før politiet kommer med dem. En fornuftig meglingsavtale vil temmelig sikkert også få politi og påtalemyndighet til å reagere med den samme fornuft, og derfor ta hensyn til avtalen i sitt senere arbeid med saken. Uttrykt på en annen måte: Skal konfliktrådene bli noe viktig, blir det nødven-

* Genoptrykt fra Lov og Rett 1991: juni

dig at de blir selvbevisste vis a vis strafferettsapparatet. Lovens forarbeider oppmuntrer til slik selvstendighet. Ideen bakom konfliktråd er frivillig avtale, ikke påbud og straff. Da blir det viktig at konfliktrådene tar eget initiativ. Hvis de skal vente til rettsapparatet gir dem saker, vil de for det første få for lite, og dessuten lett bli oppfattet som bare en del av straffen.

En annen kritikk som rettes mot konfliktrådene kommer fra motsatt hold. Den lyder som så: Konfliktrådene ser ikke saken i sin større sammenheng. Det dreier seg svært ofte om skadet barn og ungdom. Lovbryterens hele person må settes i sentrum. Totalskaden må tas opp, ikke bare konflikten.

Men på ny må man kunne oppmuntre konfliktrådene til arrogant selvbevissthet. Kanskje det er bra at man ikke alltid skal se saken i dens fulle sammenheng. Konfliktrådene ligner på rettsvesenet ved å ha muligheter for å avgrense skaden, og å få gjort noe med den enkelte sak. Barnevernet er neddyngnet i saker, – saker like lange, kompliserte og umulige som livet selv kan være. Så blir de da også ofte bare liggende, mens dokumentene dynger seg på. Konfliktrådene kan avgrense mot den altomfattende totaliteten, og bli ferdig med noe. Avtalen i konfliktråd kan bli en symbolsk markering av et oppgjør med en liten del av børen, og derved gi muligheter for å møte neste dag med i hvert fall noen blanke ark.

Litteratur:

Mørland, Liv: »Ja« til et handlingskraftig konfliktråd. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1991 s. 189 ff.

Nergård, Trude B: De norske konfliktrådene – et eksempel på symbolpolitikk? Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1991 s. 180 ff.

Nergård, Trude B og Stein Halvorsen: Slik har det gått med konfliktrådene. Forskningsrapport nr. 31, Diakonhjemmets Høgskolesenter 1990. Cfr. også Falck, Sturla: Konfliktråd, ungdomstiltak på vei eller på villspor? Forum for konfliktråd, nr. Oslo 1990, Kveine, Randi: Utviklingen av konfliktrådene i Oslo. Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab 1987, s. 331-341 og Olaussen, Leif Petter: Ikke vedta konfliktråd. Forum for konfliktråd, nr. 1990:4.